

Gunnar Elstad:

Kampen mot synden

Fullstendig frelst – likevel en synder.

Etter at du er blitt en kristen, er du 100% frelst, 100% tilgitt, 100% Guds barn og 100% gjenfødt. Du er ett med Jesus som en gren på et vintre, og du har fått del i et helt nytt liv

Du kan ikke bli mer frelst, mer tilgitt, mer Guds barn eller mer gjenfødt. Det er ikke noe av dette du skal streve for å bli. Men selv om du har fått del i alt dette, er du fortsatt en synder. Du synder i tanker, ord og gjerninger. Synden spirer stadig fram som løvetann på en gressplen. Den er, som løvetann, umulig å bli kvitt.

Likevel vet de fleste at det er stor forskjell på en gressplen der det lukes løvetann og der det aldri lukes. Livet vårt skal ikke være overgrodd av synd. Synden skal lukes vekk. Og det er denne lukingen vi skal snakke om i denne artikkelen.

Gammelt og nytt.

Fra den dagen vi tok imot Jesus har det blitt en dobbelthet i livet vårt.

På den ene siden har vi et gammelt menneske, en ond natur, som rett og slett ønsker å synde. Den påvirker tankene våre, ordene våre, gjerningene våre og holdningene våre. Vår gamle natur står Gud imot, den sårer og skader vår neste, og den er grunnleggende egoistisk. Vår gamle natur frykter ikke Gud, men den frykter ofte mennesker. Den vil alltid være der helt til vi ligger i vår grav. Først da er vi kvitt den.

På den andre siden fikk vi Den Hellige Ånd den dagen vi ble kristne. For å si det med Rom 8,9-10: *"Men dere er ikke i den syndige natur; dere er i Ånden, så sant Guds Ånd bor i dere. Den som ikke har Kristi Ånd, hører han ikke til. Dersom Kristus bor i dere, er nok kroppen død på grunn av synden, men Ånden er levende fordi dere er rettferdige for Gud"*. Legg merke til uttrykkene: Vi har fått "Ånden", vi har fått "Kristi Ånd", "Kristus bor i oss". Dette nye livet startet den dagen vi ble kristne. Det er ikke i full blomst før den dagen Jesus kommer tilbake og skaper en ny himmel og en ny jord.

Det er altså to prosesser som er i gang i oss samtidig:

Den dagen vi ble kristne, ble vårt gamle menneske overgitt til drukning eller korsfestelse. Men det er ikke helt dødt før vi ligger i vår grav. Til den dagen kommer, skal det holdes i sjakk så det ikke få lov til å utfolde seg. Det skal druknes eller dødes.

Den dagen vi ble kristne, tok Jesus bolig i oss ved sin Hellige Ånd. Det ble skapt noe helt nytt i oss. Dette nye er ennå i sin begynnelse, det skal daglig styrkes, og det er først når Jesus kommer igjen at vi opplever dette nye i full blomst.

Denne prosessen startet da vi ble døpt. Dåpen symboliserer nemlig nettopp at vårt gamle liv blir overgitt til å druknes og at vi står opp til et helt nytt liv sammen med Jesus etterpå. Når vi tenker over det, rommer altså dåpen en skikkelig dramatik. Den er ikke bare en stemningsfull seremoni. Den har bokstavelig talt med død og liv å gjøre.

Men til så lenge, er det altså krig inne i oss. Se hva som står i dagens tekst: *"For vår onde natur står med sitt begjær Ånden imot, og Ånden står imot vår onde natur. De to ligger i strid, slik at dere ikke er i stand til å gjøre det dere vil"* (Gal 5,17).

To krefter som står hverandre imot. Her er det ikke harmoni, men kamp.

En behøver ikke være kristen for å oppleve en kamp inne i seg. Alle mennesker kan oppleve en kamp mellom det onde de har lyst til og det gode de vet de burde gjøre. Denne kampen er skildret både i litteraturen og i scenekunsten, og den kan

være tøff nok. Mange som har kjempet seg ut av avhengighet og usunne mønstre vet noe om dette.

Men kampen får en ny og større dimensjon når det er syndens krefter som strider mot Guds Ånds kraft. Da blir det rett og slett "åndskamp" - uten at vi dermed skal la det gå inflasjon i det ordet.

Egentlig kan vi si at denne kampen faktisk er et livstegn. Det er nettopp fordi det er skapt noe nytt i oss at vi merker den. Der vår gamle natur som regel får gjøre som den vil, merkes ikke den indre striden så mye.

Den daglige kampen består altså i det at vårt nye liv skal styrkes og få mer plass, og vårt gamle liv skal dødes og holdes i sjakk.

Hvordan styrke det nye livet?

Det nye livet styrkes når vi lever i samfunn med Jesus. I samværet med ham, vil han mer og mer prege oss. I Johannes 15 sammenligner Jesus oss med grener på vintreet. Han er vintreet, vi er grenene. Hans liv og hans kraft vil flyte inn i oss. (Vi skal senere se litt på hva Åndens frukt er)

Jesus har gitt oss ærlige løfter om at han vil være sammen med oss når vi leser eller hører hans ord (Bibelen), ber til ham, (Bønnen), er med i det kristne fellesskapet (Bror- og søsterfellesskapet) og går til nattverdbordet (Brødsbrytelsen). I gamle dager snakket en om de 4 "B"-er når en omtalte disse fire punktene. De 4 B-ene styrker det nye livet.

Det nye livet styrkes også når vi lever i lyset og bekjenner våre synder. Lyset får det til å spire og gro, åndelig talt. Gud er lys. Dersom vi skal leve nært Gud, kan vi bare ikke leve i mørket.

Hvordan dødes det gamle livet?

Det gamle livet dødes når vi lever i lyset og bekjenner våre synder. De norske folkeeventyrene forteller om trollene som sprekker når sola renner. Synden trives best i mørket. Den har det godt når den bagatelliseres, bortforklares eller benektes. Der den må bekjennes og innrømmes, svekkes den.

Det gamle livet dødes når vi holde oss unna fristelser. Vi kan like godt innrømme at vi let blir fristet. Det er ikke feigt, men klokt, å holde avstand til det som kan friste oss. "Fristelser kommer gjerne gjennom dører som står på gløtt", var det en som sa. Han hadde et poeng.

Det gamle livet dødes når vi tvinger vårt gamle menneske til å følge Guds bud. Det liker det ikke, men det kan godt tvinges. Ikke for at vi skal bli frelst, men bare fordi at vi da dører vårt gamle menneske samtidig som vi tjener vår neste ved å gjøre det som er godt og rett.

Å leve i lyset

Vi har allerede brukt uttrykket "leve i lyset" flere ganger. Men hva innebærer det å leve i lyset?

Å leve i lyset, er å bekjenne sine synder.

Ordet "bekjenne" betyr egentlig "være enig i" eller "si det samme som". Når jeg bekjenner mine synder, er jeg villig til å si til Gud at det han kaller synd, er jeg også villig til å kalle synd; det han sier er alvorlig, vil jeg slutte å bagatellisere.

Med andre ord: Synd er ikke noe vi skal gjemme unna, men noe som skal fram i dagen - for Guds ansikt.

"En gang var dere selv mørke, men nå - i Herren - er dere lys. Lev da som lysets barn", formaner Paulus (Ef 4,8). Han

fortsetter: "Men alt kommer for dagen når det blir avslørt av lyset, og alt som kommer for dagen, er lys" (Ef 4,13f).

Lyset har en dobbel funksjon: Det avslører, men det får det også til å spire og gro.

Vi skal ta noen eksempler på hvordan en rent praktisk kan leve i lyset. Og legg merke til at ingen av de punktene vi nevner nå, har noe som helst med å ta seg sammen å gjøre, prøve enda hardere å forbedre seg, eller løfte seg selv etter håret. Det er ærlighet vi kalles til - i Guds lys og for Guds ansikt.

A. Vi lever i lyset når vi ber til Gud, bekjenner våre synder konkret og tar dem i den grad på alvor at vi innrømmer at de er ødeleggende og at vi trenger tilgivelse for dem.

Bekjent synd er tilgitt synd: "*Men dersom vi bekjenner våre synder, er han trofast og rettferdig, så han tilgir oss syndene og renser oss for all urett*" (1 Joh 1,9). Den synden vi virkelig kaller synd, mister mye av sin kraft. Lyset renser! Synder vi bagatelliserer eller skjuler, beholder derimot sin kraft.

B. Vi kan også benytte oss av skriftemålet. Da går vi til en kristen bror eller søster vi har tillit til, bekjenner våre synder konkret og får tilsagt syndenes forlatelse konkret og med håndspåleggelse. Kanskje får vi også ta imot veiledning og undervisning fra Bibelen som en god hjelp og oppmuntring.

Og tro nå ikke at skriftemålet er katolsk og uforenlig med en luthersk tro. Vi tar med et sitat fra Luther: "*Bot er å åpne sitt hjerte for en bror, slik at en tar ham med seg til et ensomt sted og taler med ham om sin nød og sin bekymring og får høre et trøstens ord som stiller samvittigheten. Hva denne fortrolige bot kan utrette, vet bare den som ofte har måttet kjempe og stride mot djevelen. Jeg hadde for lenge siden blitt overvunnet og kvalt av ham, hvis ikke denne boten hadde holdt meg oppe*" (sitert etter Bibelsk Oppslagsbok, Lunde Forlag)

Last gjerne ned en egen artikkel om skriftemålet mens du er på denne hjemmesiden.

C. Vi skal gå til dem vi har såret eller vært urettferdige mot og be om tilgivelse. Da lever vi etter Jesu ord i Bergprekenen: "*Dersom du bærer fram et offer til alteret og der kommer til å tenke på at en annen har noe å anklage deg for, så la offergaven ligge foran alteret og gå først og bli forlikt med ham. Kom så og bær fram ditt offer!*" (Matt 5,23-24). Når vi gjør dette, skjer det noe godt både med oss og den vi ber om tilgivelse. (OBS: Vi gjør dette for å lindre vår nestes smerte, ikke for å påføre vår neste smerte eller bekymringer. Uvettige bekjennelser kan legge stein til byrden.)

D. Vi trenger et fellesskap der vi kan be om forbønn når vi kjemper med synd. For en tid siden leste jeg om et *lysfellesskap* i et amerikansk tidsskrift for kristne ledere. Noen ledere hadde begynt å innrømme for hverandre at de hadde problemer med å holde seg borte fra pornografien som flyter rundt på internett. Så ble de enige om at hver uke når de møttes, så skulle de spørre hverandre om de hadde sett noe de ikke burde ha sett siden sist. Dessuten skulle de be for hverandre. De sier faktisk: "*Bekjenn da syndene for hverandre, og be for hverandre*" (Jak 5,16f).

Slike fellesskap har hjulpet mange

Det finnes fellesskap som ikke er til noen hjelp.

Det er fellesskap der en er redde og skjuler seg for hverandre. Forteller en om sine svikt og nederlag i slike fellesskap, er det ingen som klarer å komme en i møte. En blir møtt med taushet, forlegenhet - eller kanskje til og med fordømmelse. En får bare en vond følelse etterpå

Det er også fellesskap der en kanskje er like redde for hverandre, men der frykten slår ut i bagatellisering av synden. Der sier en "Så, så, det er da ikke så farlig. Vi er alle syndere. Sånn har vi det også. Slapp av, ta det ikke så tungt". Der slike holdninger rår, blir det nesten slik at en oppmuntrer hverandre til ikke å ta noe oppgjør med synden.

Det vi trenger er fellesskap der noen kan si til oss: "Jeg skjønner hva du sliter med. Jeg synes ikke det er så lett selv heller bestandig. Men la oss be for hverandre, og så kan vi fortelle hverandre hvordan det har gått neste gang vi møtes". Slike fellesskap er verken fordømmende eller bagatelliserende. Der er det ikke store, sterke meg som hjelper lille, svake deg. Der vet en at en trenger hverandre, og at om jeg er den sterke i dag, så kan jeg være den som trenger hjelp i morgen.

Vi rammes der vi er mest sårbare

Lystene våre er ikke de samme hele livet. "Barn fristes av sukkertøy, ungdom av sex, middelaldrende av penger og de gamle av makt", var det en som sa engang.

De tre viktigste årsakene til at unge mennesker faller fra er i alle fall sex, kamerater (kjæreste) og penger.

De tre største fristelsene for kristne ledere, er sex, penger og makt.

Men nå skal vi se på noen svake punkter i forsvaret vårt.

Tomrom. Og dersom vi har et vakuum inne i oss, da blir vi en slags støvsugere som suger til oss alt det vi tror kan bidra til å fylle tomrommet. Da blir vi lite kritiske. Da suger vi til oss alt som kan oppleves som nytelse, alt som kan gi oss et kick, og alt det som får oss til å føle nærhet for en stakkert stund. Sex og rus er noe en til alle tider har tydd til. Eller vi fyller oss med det som kan gi oss en følelse av makt, prestisje, overlegenhet.

Dersom vi ikke har blitt fylt med noe som er godt og fra Gud, er sjansen stor for at vi vil la oss fylle av hva det skal være - selv om det på sikt gjør vondt og er fra Den Onde.

Smerte. Det er ikke bare tomrom som får oss til å falle for fristelser. Smerter og sår kan også gjøre så vondt at vi tyr til hva som helst for at smerten skal dempes noen minutter eller timer. "Alle vet at Jeppe drikker, men ingen spør hvorfor Jeppe drikker", er et kjent sitat fra Holberg.

Nok en gang, de sårene vi ikke går til Gud med, vil Den Onde mer enn gjerne ta seg av. Han gir oss gjerne medisin vi blir avhengig av.

Isolasjon. Dersom vi står alene i kampen, blir vi også sårbare. Dette er helt elementært. Dersom du har sett dyreprogram på TV, har du gang på gang sett at rovdirene prøver å isolere et individ i flokken, ofte den svakeste. Og den som er isolert, er det lett å ta. Dersom du skjuler den kampen du står i, later som om du ikke blir fristet, og hemmeligholder tomrom og smerte, da blir du et skikkelig lett bytte. Gud hadde tenkt at vi skal kjempe i flokk, ikke som isolerte individer. Vi trenger et fellesskap.

Det spør bare hvordan fellesskapet fungerer. Har du et fellesskap der dere hjelper hverandre til å leve rett og kjempe, eller har du et fellesskap der dere hjelper hverandre til ikke å ta det så nøye og tillater dere både det ene og det andre. Det er ikke gitt at et fellesskap av kristne alltid fungerer som et kristent fellesskap.

Og mens vi snakker om venner: De som ble kristne gjennom vekkelsene for flere tiår siden, ble kraftig og bestemt rådet til å bryte med sine gamle venner. Jeg tror ikke slike råd var bare av det gode. Det hadde kanskje vært et poeng å holde kontakten med noen av disse vennene slik at de også kunne få en sjanse til å komme til tro. Men likevel tror jeg ganske mange har erfaring på at det er miljøer som gjør det skikkelig vanskelig å leve rett. Og dersom et miljø er så sterkt at det hindrer deg i å leve som en kristen, da gjør du rett i å trekke deg ut av det.

Dører på gløtt. "Fristelser kommer som regel inn gjennom den døren vi har latt stå på gløtt". Og det kjenner vi oss også igjen. Det er en del dører vi har skikkelig vanskelig for å lukke helt. Vi balanserer ytterst på kanten av et stup, og så blir vi veldig overrasket når vi faller ned. Vi leker med spreng-

stoff, og blir forundret når det smeller. Vi lar bukken inne i oss passe på altfor mange havresekker. Og jeg kunne sikkert brukt mange flere bilder.

Hovedpoenget er: Det er ikke feigt å flykte fra fristelser. Det kan ofte være den eneste måten å overvinne dem på.

Når Gud oppleves fjern over lang tid og vi ikke synes at han hører oss når vi ber, er det kanskje særlig lett å bli fristet. Jo vondere vi har det i slike perioder, jo mer fristende blir det å løse problemene og døyve smertene ved å gjøre stikk i strid med det Bibelen lærer oss.

Dersom du har tomrom eller smerte i deg, så oppsøk noen som kan hjelpe deg til å fylle tomrommet og døyve smerten. Unn

De onde kreftene

To makter

Muslimer og hinduister regner bare med én makt i universet: Gud i en eller annen utgave står bak absolutt alt, enten det oppleves ondt eller godt.

Som kristen regner jeg derimot med to makter: Gud og hans himmelske herskare på den ene siden og Djevelen og hans hær på den andre.

Så lenge denne verden står, er vi i krig. *"For vi har ikke en kamp mot kjøtt og blod, men mot makter og myndigheter, mot verdens herskere i dette mørket, mot ondskapens åndehær i himmelrommet"*, sier Paulus. *"Ta derfor Guds fulle rustning på, så dere kan gjøre motstand på den onde dag og bli stående etter å ha overvunnet alt"* (Ef 6,12-13).

Gud er imidlertid den sterkeste. Han skal en dag gjøre slutt både på Den Onde selv og alle de onde kreftene i universet.

Men til så lenge befinner vi oss på en slagmark, enten vi selv tror det eller ikke. Enten er det Gud som er vår Herre, eller det er Den Onde som styrer oss og har oss i sin makt.

For noen tiår siden snakket en om det onde på en sånn måte at mange ble unødige skremte og Djevelen fikk alt for mye oppmerksomhet.

I dag har vi antakelig falt ned i den motsatte grøfta. Vi snakker nesten ikke om Den Onde og hans hær i det hele tatt. Vi har begynt å tro at det bare er naturkrefter og menneskenaturen vi kjemper mot. Vi har lagt ned våpnene lenge før krigen er slutt. Vi er soldater som har gått hjem til kasernene i stedet for å være ute i felten.

Den onde er imidlertid fortsatt i full gang med å nedkjempe oss og binde oss - både i tanker, følelser, atferd og holdninger.

Jakob gir oss denne formaningen: *"Bøy dere da for Gud! Men stå Djevelen imot, så skal han flykte fra dere. Hold dere nær til Gud, så skal han holde seg nær til dere."* (Jak 4,7-8)

Gud prøver, Djevelen frister

Den greske grunnteksten til Det nye testamente bruker samme ordet både når den snakker om å "prøvelser" og "fristelser". Likevel er dette to forskjellige ting.

Gud prøver oss fra tid til annen. Han gjør det ikke for at vi skal falle eller knekke, men han gjør det for at vi skal bli sterke. (Hebr 4,15; Joh Åp 2,10; 3,10)

Gud hadde ikke tenkt at vi skulle bli sarte drivhusplanter som hele tiden trenger maksimal beskyttelse og klimaanlegg. Han vil plante oss ut slik at vi tåler noen tørkeperioder, høststormer og vinternetter så vi blir robuste.

Eller for å bruke et annet bilde: Gud kaller oss til å være soldater som kjemper mot det onde. Da trenger vi kamperfaring. Vi må forlate kasernene og kantinen og pelle oss ut i felten.

deg selv å få hjelp. Det innebærer at du er villig til å innrømme smerten uten å bortforklare eller bagatellisere den. Innrømme både hvor vondt det gjør og hva som var årsak til smerten.

Veiledning. Selv om du ikke har noe stort tomrom eller svær smerte i deg, er livet ofte, svært ofte, så komplisert, vanskelig og tøft at vi kan trenge noen å prate med og få veiledning hos. Gud hadde ikke tenkt at vi skulle klare oss alene. Han har gitt oss fellesskapet, og han gir oss enkeltpersoner vi kan få hjelp av. Kanskje du trenger en du kan snakke med om livet ditt, få veiledning hos og ta imot forbønn fra. Det bør helst være en som har litt mer kamperfaring enn du har. Det bør også helst være en som har seiret noen ganger og ikke bare lidd nederlag og tap.

"Mine brødre", sier Jakob, *"se det bare som en glede når der møter alle slags prøvelser, for dere vet at når troen prøves, fører det til utholdenhet"* (Jak 1,2-3. Sammenlign Rom 5,3-4 og 1 Pet 1,6-7). Du og jeg synes nok Jakob er i tøffeste laget når han sier dette. Men han sier det altså. Og mener det!

Mens Gud ønsker å prøve oss, er Djevelen derimot opptatt av å friste oss. Han gjør det ikke for at vi skal bli sterke, men for at vi skal vende oss bort fra Gud, miste troen og få et ødelagt liv.

Når vi ber om at Gud ikke skal lede oss inn i fristelse, er det denne typen fristelser vi tenker på. Vi ber om at Gud må beskytte oss så vi ikke faller fra og at det onde får bli en så stor overmakt at vi knekker sammen.

Folk flest og vår syndige natur

Noen ganger frister Djevelen oss direkte, slik han gjorde det da han fristet Jesus. Men som regel bruker han to allierte som har skikkelig makt over oss: Vår syndige natur og folk flest.

Vår syndige natur. Dersom vi går et stykke inn i oss selv, ser vi litt av hvert der inne. Vi ser en gjennomført egoist. Vi ser en som har lyst til å drive hor. Vi ser en som ønsker å såre eller skade andre. Vi ser en løgner, baktaler og jukse-maker. Vi ser en som vil hengi seg til alle slags usunne nytelser. Vi ser en som vil ha ære og makt. Av og til er det som om noe av dette bent fram skriker etter å få utfolde seg.

"I want what I want when I want it", sier vår syndige natur. Vi har en skikkelig trang til å tilfredsstillte våre egne lyster, og ofte gjør det lite inntrykk på oss at Guds bud sier at dette ikke er godt for meg. Ofte bryter vi Guds bud helt bevisst.

Du og jeg er mer slave av lystene våre enn vi liker å innrømme. De styrer oss noe vanvittig. Vi vet for eksempel at vårt forbruk utarmer og ødelegger kloden vår, men fordi vi likevel har lyst på en høy levestandard, ødelegger vi heller kloden framfor å gjøre det som er rett.

La oss gå tilbake til Jakob igjen: *"Den som blir fristet, lokkes og dras av sitt eget begjær. Når begjæret er blitt svangert, føder det synd, og når synden er moden, føder den død"* (Jak 1,14-15).

Altså: Først begynner begjæret å vokse. Når begjæret har fått lov til å utvikle seg, faller vi i synd. Og når synden får lov til å utvikle seg, faller vi fra.

Folk flest, eller "verden". Det er nesten ikke noe vi er så redde for som andre mennesker. Venner og familie binder oss både når det gjelder å si fra om hva vi mener og gjøre det vi har mest tro for. Vi blir rett og slett styrt.

Det koster skikkelig å gå imot strømmen. Jeg tør ikke gjøre noe godt dersom ikke andre gjør det. Jeg tør ikke la være å gjøre noe galt, dersom alle andre gjør noe galt.

At Gud ser at vi gjør noe galt, kan vi leve med. Men tanken på at andre mennesker skulle se at vi gjør noe dumt eller uakseptabelt, skremmer oss skikkelig.

Synd er vanedannende. Gir vi den lillefingeren, tar den hele hånda. Inviterer vi den inn i livet vårt, vil den ikke uten videre gå igjen.

Det kan starte med at vi gjør noe vi vet vi ikke skulle ha gjort. Så gjør vi det enda en gang, og en gang til. Og før vi vet ordet av det har det blitt et mønster vi ikke kommer ut av.

Den første gangen fikk vi dårlig samvittighet. De neste gangene fikk vi ikke fullt så dårlig samvittighet. Etter hvert har vi ikke dårlig samvittighet i det hele tatt.

Etter hvert kan vi nesten ikke tenke oss et liv uten denne synden eller disse syndene. "Det er bare slik jeg er", sier vi.

Før og nå. Når Paulus skriver til efeserne og skildrer det livet de levde før, sier han det på denne måten: "Dere levde på den nåværende verdens vis og lot dere lede av herskeren i luftens rike, den ånd som nå er virksom i de ulydige. Ja, vi levde en gang alle som de. Vi fulgte lystene i vår syndige natur og lot oss lede av den og av våre egne tanker. Slik var vi av naturen under Guds vrede, likesom de andre" (Ef 2,2-3).

For å si det på en annen måte: Vi var i Djevelens makt, og ble styrt av våre egne lyster og av folk flest. Og Paulus er djerv: Det skal ikke være slik lenger, selv om det var sånn før.

Gjør det egentlig noe om jeg synder?

Har du noen gang tenkt tanken: "Det gjør kanskje ikke så mye om jeg fortsetter å synde. Gud er da så nådig at han tilgir meg likevel?"

Vel, ikke tenk den tanken lenger.

Det gjør nemlig noe at vi synder. Gud vil sikkert tilgi meg at jeg kjører dobbelt så fort som jeg har lov til, men det er likevel forferdelig om jeg selv eller en annen havner i rullestol. Gud tilgir sikkert han eller henne som bruker vold og slår ektefellen sin, men det hjelper ikke på den blåveisen ektefellen fikk i går. Gud tilgir sikkert at du baktaler, men det hjelper ikke den personen du har påført et dårlig navn og rykte. Gud kan tilgi deg alle dine synder, men de er likevel med på å ødelegge forholdet til ham, til din neste og til deg selv.

Etter at vi har lest fra Rom 5 der Paulus sier at Jesus døde for oss mens vi ennå var svake, ugudelige og syndere, fortsetter Paulus i Rom 6 med å spørre: "Hva skal vi da si? Skal vi fortsette å synde, for at nåden kan bli enda større?" og "Hva

så, skal vi fordi vi ikke er under loven, men under nåden?" (Rom 6, 1 og 15).

Nei, sier Paulus etter å ha stilt spørsmålet første gang. Da dere ble døpt og vannet lukket seg over dere, var det fordi den gamle natur med de syndige lystene nettopp ikke skulle få leve, men heller korsfestes og døde. Da dere steg opp av vannet igjen, var det fordi dere fra da av skulle leve et nytt liv, ett oppstandelsesliv, sammen med Jesus. Dere i ham, og han i dere. Dåpen er ikke en sovepute. Den setter i gang en prosess der synden daglig skal dødes og det nye livet daglig styrkes.

Nei, sier Paulus igjen etter å ha stilt spørsmålet for andre gang. Har dere glemt at dere før var slaver under synden. Nå er Jesus i ferd med å frigjøre dere fra dette slaveriet. Ikke motarbeid ham ved å gjøre dere selv til slaver igjen. Ikke gi synden lillefingeren, for da tar den hele hånda. Det er ikke synden som skal være deres herre lenger, men Jesus skal være deres Herre.

Hva er synd?

Selv om vi allerde har snakket meget om synd, må vi kanskje si litt mer om hva synd egentlig er for noe.

1. Synd er brudd på Guds bud.

Gud lar det ikke være opp til oss å bestemme hva som er synd og ikke synd. Han har gitt oss sine bud, og når vi bryter dem, synder vi. "Synd er lovbrudd" (1 Joh 3,4).

Samvittigheten avgjør ikke hva som er synd og ikke synd. Vi kan synde ganske mye uten å få dårlig samvittighet. Vi kan også ha dårlig svært samvittighet uten at vi har gjort så mye galt.

Dagsformen avgjør heller ikke hva som er synd. Det jeg sier og gjør er like syndig selv om jeg har en "dårlig dag".

Om venneflokken eller flertallet i befolkningen tenker, sier og gjør det samme som meg, gjør heller ikke syndene mine mindre alvorlige.

Det er bare Guds bud som avgjør hva som er synd.

Synden i tanker, ord og gjerninger.

I løpet av dagen gjør vi en masse enkeltsynder. (Mark 7,21f)

Tankene våre er til tider ganske råtne. Vi tenker stygt om andre. Vi bærer på hevntanker, skadefryd og misunnelse. Seksuelle tanker er ikke synd i seg selv, men vi vet at vi lett kan hengi oss tanker som helt klart er syndige.

Gjør et lite tankeeksperiment: Tenk om alle de tankene du hadde tenkt i de siste 24 timene kunne vises som bilder på storskjermen her i salen. Ville det være helt greit for deg?

Ord er et eget kapittel. Vi snakker ganske respektløst om hverandre. Eller vi snakker sårende og nedsettende.

Gjør et tankeeksperiment igjen. Tenk om alt det du har sagt om andre mennesker de siste 24 timene var tatt opp på slik at vi kunne spille dem av over høyttaleranlegget nå. Ville det være helt greit for deg?

Og så var det gjerningene.

Tilsynelatende oppfører vi oss svært så sivilisert. Det spennende er hva vi gjør eller ikke gjør når andre ikke ser oss. Når ingen ser oss, kan vi tillate oss både det ene og det andre. Like spennende er det hva vi gjør når vi er i et miljø der vi ikke tør gå mot strømmen.

Hvordan ville du ha opplevd det dersom noen nå kunne fortelle deg at de har observert alt du har gjort de siste 24 timene? Ville det være helt greit for deg?

Det blir ganske mange synder vi trenger tilgivelse for i løpet av dagen – for ikke å snakke om i løpet av året.

Synden har makt over oss.

"Den som gjør synd, er syndens trell", sa Jesus (Joh 8,34).

Vår gamle natur kan binde oss i materialisme. Den kan binde oss i makelighet. Den kan binde oss i hovmod, misunnelse, hevnlust. Ganske mange opplever at den binder kraftig på det seksuelle området. For å ta bare ett eksempel: Ikke så få

kristne sitter skikkelig fast i pornografi. De blir like fortvilt hver gang de faller, men de kommer ikke fri ved egen hjelp.

Vi er også bundet av miljøet vi lever i. Vi er livredde for ikke å bli godtatt av andre. Vi er livredde for å gå imot strømmen. Vi gjør det andre gjør selv om vi vet at det er galt. Det føles som om det er mye viktigere å gjøre det andre vil enn det Gud vil.

Bibelen sier at vi rett og slett er slaver under synden. Vi trenger altså ikke bare tilgivelse, men også utfrielse.

Visste du at ordet "frelse" er dannet av et gammelnorsk ord som betyr "fri hals"? En slave fikk fri hals når jernringen som han kunne bindes med ble tatt vekk fra halsen hans.

Synden preger viljen vår.

Det står så ille til med oss at vi rett og slett ønsker å syn- de og gjerne vil synde. Synden behøver ikke komme brått på. Den kommer ofte forfra, og vi ser den på lang avstand. Like- vel ønsker vi den velkommen!

Jeg vet at det jeg skal til å si er synd, likevel sier jeg det. Jeg vet at det jeg nå skal til å gjøre er synd, og likevel gjør jeg det. Jeg angreir ikke engang etter at jeg har syndet, i alle fall ikke noe særlig dypt.

Ulike forfattere skildrer synd.

H. E. Nissens har i boken "Christian" (Lunde Forlag) skildret en tenårings som etter hvert oppdager i hvor stor grad han sitter fast i synd. Det er lett å kjenne seg igjen i skildring- en.

"Det er så meget synd i meg. Jeg kan ta meg selv i de mest skitne tanker og fantasier. Jeg sier til meg selv: "Nå skal det være slutt med den slags ting", men i samme øyeblikk våk- ner det en uhyggelig trang til riktig å plaske i sjøen. Det er som om det var en råtten underetasje i meg, hvor all skitten samles. Min tilstand svarer uhyggelig godt til det som Jesus sa om fariseerne: "Kalkede graver". Utvendig er de pene å se på, men innvendig er de fulle av kryp, orm og dødningeben.

Jeg er under behandling

Du har sikkert hørt mange historier om rusavhengige som har blitt kristne.

Noen historier forteller om mennesker som har tatt imot Jesus for i samme stund og bli løst fra trangen til å ruse seg. Det hele skjedde straks og med en gang. Om ikke alle proble- mer ble varig løst, ble i alle fall ett veldig vesentlig problem løst. Det finnes mange slike troverdige historier. De viser oss at Jesus har stor makt.

Men det går ikke alltid så fort, selv om noen later til å tro det. "Nå har jeg vært kristen i tre år, og det siste året har jeg fått nåde til å slutte å drikke", var det en alkoholiker som sa en gang. Et viktig vitnesbyrd, spør du meg. Alkoholikeren sa nemlig ikke at han først måtte slutte å drikke for å bli en kris- ten. Men han ble en kristen, og så fikk han etter hvert nåde til å slutte å drikke. Slike historier hjelper oss til å kunne fryde oss over at vi allerede er frelst og samtidig som Jesus ennå ikke er ferdig med å løse oss ut av det som måtte binde oss – og som kanskje har bundet oss i år og måneder. Det at vi fort- satt sliter, betyr ikke at vi ikke er kristne.

I organisasjonen "Anonyme Alkoholikere" regner en for- resten med at har en én gang vært avhengig, vil en alltid være sårbar. Uansett hvor lenge noen har vært tørrlagt, blir en ikke overrasket om de får en sprekk igjen. Og så går en ut og leter etter en bror eller søster en ikke har sett på en stund og som en

I begynnelsen trodde jeg at det skulle hjelpe å gi seg helt over til Gud, igjen innvie seg på ny til ham og ofre alt på hans alter, slik at det ikke var noe av mitt jeg holdt for meg selv. Det har jeg prøvd. Jeg har sagt til Gud: "Jeg vil gi deg alt. Du skal være min eneste Herre og Konge. Jeg vil ikke vite av noe annet enn deg i mitt liv", - men det har ikke hjulpet det aller minste. Synden er der hele tiden, og jeg blir ikke kvitt den.

Jeg har prøvd å finne rene områder i mitt liv, men det er ganske enkelt ingen. Når jeg ber på et bønnemøte, sammenlig- ner jeg straks min bønn med de andres. Hvis jeg åpner et møte, tenker jeg straks på om det er noen som kommer til å si: "Det der gjorde du faktisk godt".

Jeg forakter meg selv. Har du ligget på kne og bedt Gud om å bli fri for utuktige tanker, og knapt har reist deg før de atter romsterer, forpester og tilsøler sinnet ditt så du vemmes ved deg selv? Så legger du deg på kne igjen, og før du har fått sett deg om, spekulerer du på både det ene og det andre, sam- tidig som munnen ber til Gud.

Jeg har tenkt på om jeg ganske enkelt må erkjenne at jeg ikke duger til å være kristen".

I en artikkel som heter "Syndighet og hellighet i kristen- livet" har Sverre Aalen noen ord til dem som har vanskelig for å se at de er syndere:

Elsker det mennesket Gud som overhodet ikke skjenker ham en tanke unntatt en gang imellom når det skal lage seg en smule livsanskuelse? Elsker det mennesket Gud som ikke bryr seg om å be til ham unntatt når det har bruk for "øyeblikkelig hjelp"? Elsker det menn esket Gud som straks begynner å sut- re dersom Gud rører litt ved dets planer?

Eller for å ta budet om nestekjærlighet. Her går mennes- kene omkring og er opptatt med sine interesser, sine proble- mer, sitt arbeide, sine fornøyelser, sine kulturelle sysler, sin framtid - kort sagt: seg selv. Og sin nestes nød og behov mer- ker de knapt, enn si gjør noe for å sette seg inn i og avhjelpe hans nød. Og allikevel ser man ikke sin synd!?

er bekymret for. En flott holdning. Den skulle prege en kristen menighet også.

Uansett, Jesus er akkurat like glad i alle oss, enten vi har blitt løst fra noe med en gang, eller blitt løst først etter en tid, eller opplever at vi fremdeles sitter mer fast enn det er hygge- lig å tenke på. Alle trenger vi like mye kjærlighet, like mye tilgivelse, like mye nåde.

For å bruke et annet bilde:

Jeg må bare innse det. Jeg er syk, alvorlig syk. Sykdom- men heter synd, den er ondartet, og den har garantert en døde- lig utgang.

Den gode nyheten er at jeg har vært så heldig å komme til den eneste legen som har mulighet til å helbrede meg. Så lenge denne verden står, vil jeg riktignok trenge konstant lege- tilsyn og sterke medisiner. Men den dagen Jesus skaper en ny himmel og en ny jord, vil jeg stå der friskere enn noen sinne - faktisk helt frisk.

Men til så lenge må jeg bare innse at er jeg syk.

Jeg har det på samme måten som mennesker som lider av dødelige sykdommer, men som likevel kan leve et forbausende "normalt" liv fordi de går på medisin. Noen, for eksempel diabetikere, kan til og med se så friske ut at ingen finner på å mistenke dem for å ha en veldig alvorlig sykdom.

Men syke er de. Syke er vi!

Diabetikere hadde ikke kunnet leve så "normalt" dersom de ikke hadde tatt sykdommen sin på alvor. Sykdommen er nemlig ikke en bagatell. Sluttes de med medisinen, eller lever de uforsiktig, er de ille ute.

Når det gjelder oss som er syndere, er vi aldri *for syke* til å oppsøke legen. Det er tvert imot når vi er sykest, vi trenger ham mest.

Og har vi blitt overrasket og fortvilt over uventede tilbakefall, blir heldigvis ikke legen overrasket. Han vet hva han gjør, og forsikrer oss nok en gang om at han har kontrollen.

Er det noen spesielle forholdsregler vi må ta?

Ja, det er det.

Mennesker som er alvorlig syke, må ofte legge om livsstilen eller kostholdet mer eller mindre radikalt. Samtidig er det viktig å holde seg i form. Noe bør unngås. Andre ting bør en så avgjort få med seg.

Det er altså ikke noe poeng å være så forsiktige at vi nekter oss all livsutfoldelse og blir passive! Gir vi sykdommen for mye oppmerksomhet, føler vi oss bare enda sykere.

Vi skal tvert imot få melde oss til tjeneste, både for Gud og for vår neste, bruke våre evner og krefter, og nyte alt det fine Gud har gitt oss.

Vi har mange gode forbilder: Handikappede som setter nye rekorder på idrettsbanen, kreftpasienter som drar på jordomseiling, diabetikere som driver fjellklatring. De sitter ikke og klager over alt de ikke kan gjøre, men utnytter i stedet alle de positive mulighetene maksimalt.

Pasienter som ligger på sykehus, får seg ofte en overraskelse. De tror at på et sykehus kan en bare ligge ned og slappe av. Men de lærer fort noe annet.

"Ja", sier doktor Berg under legevisitten, "Nå har du fått et nytt hjerte, og operasjonen ser ut til å ha vært meget vellykket.

Du kan regne med at du blir helt frisk. Og i dag skal du få lov til å stå opp og gå litt. Søster Anne kommer og hjelper deg om en halv times tid".

"Det var godt å høre", smiler den syke fra sykesengen, "jeg har bare vært så engstelig. Jeg er virkelig glad for at du gir meg så positive meldinger. Men, ærlig talt, jeg føler meg elendig, så jeg tror faktisk jeg bør holde sengen i dag også".

"Ikke tale om", sier legen, bestemt, men med et hyggelig smil. "Her lar vi ikke pasientene ligge en dag mer enn høyst nødvendig. Du blir ikke friskere av å ligge. Tvert imot, det er veldig viktig at alle kroppsfunksjonene kommer i gang igjen. Jeg vet hvordan du føler deg akkurat nå. Men likevel, opp skal du! Til og med Kong Harald måtte opp dagen etter hjerteoperasjonen."

Den syke sukker. Langt inne i seg skjønner hun at legen har rett. Men hun har slett ikke lyst til å stå opp. Eller rettere sagt, hennes gamle natur har ikke lyst. Den gleder seg ikke til søster Anne kommer.

Doktor Berg hadde ikke vist den syke kjærlighet ved å la henne bli liggende, selv om det var det hun hadde mest lyst til. Doktor Berg hadde en kjærlighet som fikk han til å ta risken på å bli upopulær. Han så at det var viktigere at den syke ble frisk igjen fortrest mulig enn at hun hadde bare gode følelser.

Nå er jeg ikke i tvil om at det på sykehuset finnes pasienter som opplever Dr. Berg som hard og ufølsom. Jeg tror til og med det er noen som rotter seg sammen og snakker stygt om ham. Kanskje opplever det til og med litt hyggelig og fellesskapsfremmende å sitte der og forsikre hverandre om at det en mest av alt trenger er å få slappe av, at en ikke må kreve for meget av seg selv, og at tiden leger alle sår.

En blir bare ikke frisk av det.

Åndens frukt

"Bli i meg, så blir jeg i dere. Slik som grenen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare hvis den blir på vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt hvis dere ikke blir i meg" (Joh 15,3). Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse" (Gal 5,22-23)

Kjærlighet. Jesus har tatt bolig i oss ved sin Hellige Ånd (Gal 2,20). Det er hans kjærlighet som både er forbildet og kraften bak den kjærligheten vi er preget av (Joh 13,34). Guds kjærlighet er allerede utøst i en kristens hjerte (Rom 5,5), og den er et viktig kjennetegn på Guds rike (Rom 14,17). Mens nådegavene bare har sin funksjon her på jorden, er kjærligheten evig (1 Kor 13,8).

Det typiske for den bibelske kjærligheten er at a) den retter seg også mot den som ikke fortjener det, og b) den er ord og handling mer enn følelser.

Den barmhjertige samaritan er et viktig forbilde (Luk 10,30-37). Han viste kjærlighet på den måten at a) han var god mot en som ikke hadde vært god mot ham, b) han var villig til å ofre krefter (han gikk mens den syke fikk ri), c) han var villig til å ofre penger, og d) han ventet ikke på takk.

Glede er også typisk for Guds rike (Rom 14,17), og Bibelen oppmuntrer oss til å være glade. Det særpregede ved denne gleden er at den har sin rot i frelsen og Jesus Kristus. Derfor kan vi glede oss også når vi ytre sett har det vondt, f.eks. under forfølgelse (2 Kor 7,4; 1 Tess 1,6), fattigdom (2 Kor 8,2), prøvelser (Jak 1,2; 1 Pet 4,13). Gleden kommer innenfra, ikke utenfra. Bibelen snakker om å bli fylt av glede (Apg 13,52; Rom 15,13).

Fred er en frukt av frelsen (Ef 2,14 og 17). Det aller viktigste er at vi har fred med Gud (Rom 5,1), men vi formaner også til å holde fred med hverandre (Rom 12,18; Ef 4,3; Hebr 12,14). "Salige er de som stifter fred", sier Jesus i Bergprekenen (Matt 5,9). Denne freden er forskjellig fra den fred verden gir (Joh 14,27).

Overbærenhet. Ordet betyr egentlig "langsinn", et sinn som beholder sin styrke og selvbeherskelse lenge. Det er det motsatte av hissighet, selvtekt og hevnlust. Ordet betegner den tålmodighet og overbærenhet vi viser mennesker. Fordi Gud er langmodig med oss, skal vi være langmodige med hverandre (2 Pet 3,15; Matt 18,26-29).

Vennlighet. En er mild når en er god og vennlig. Det betegner en holdning som kommer andre til nytte. Ordet brukes også til å betegne Guds milde sinnelag. Noen har hevdet at det var denne holdningen Jesus hadde da han var vennlig mot synderinnen som salvet føttene hans.

Godhet. Dette er et sjeldent ord i NT. Det står sammen med "rettferdighet og sannhet" (Ef 5,9), og det har også som konsekvens at en formaner hverandre (Rom 15,14). En bedre oversettelse ville kanskje være "rettsinn". Denne godheten makter også å tukte og formane.

Trofasthet. I dag ser vi på trofasthet som en gammeldags dyd. Det å være trofast, eller være tro, innebærer at en er pålitelig, at en ikke svikter, at en ikke er lunefull og uberegnelig. Gud er selv trofast (1 Kor 1,9, 2 Tess 3,3). Han ønsker trofasthet fra sine barn (Salme 37,3), og ikke minst fra sine medarbeidere (Luk 12,42; 16,10; 1 Kor 4,1-2).

Ydmykhet, Saktmodighet. Dette er en dyd som forener en styrke som aldri er ubehersket og en mildhet som ikke er veik. Ordet brukes også om dyr som er blitt temmet. Også på dette området er Jesus vårt forbilde (Matt 11,28-29). Ordet har ingenting med selvforakt å gjøre. Det motsatte av ydmykhet er selvheldelse.

Selvbeherskelse. Det kan brukes om idrettsmannen som må være avholdende på mange måter for å bli dyktig (1 Kor 9,25). Det kan også gå på det seksuelle (1 Kor 7,9). I vanlig gresk kan ordet brukes om en keiser som ikke lar private interesser påvirke den måten han styrer sitt folk på. Det naturlige menneske liker ikke tanken på selvbeherskelse. Det var da Paulus begynte å snakke om dette, at Felix ble skremt (Apg 24,25).